

Vergaderjaar 2016–2017

34 550 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2017

Nr. 9

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 oktober 2016

In mijn brief van 17 mei jl. (Kamerstuk 34 300 X, nr. 101) heb ik toegezegd uw Kamer in oktober nader te informeren over de stand van zaken met betrekking tot het dossier chroom-6. Deze toezegging doe ik hierbij gestand.

RIVM-onderzoek

Zoals bekend, coördineert het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) het historisch onderzoek naar blootstelling van (oud-)medewerkers aan chroomhoudende verf en wat dit kan betekenen voor hun gezondheid. Het onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties vormt het onderzoekskader van het RIVM.

Het RIVM-onderzoek is onderverdeeld in negen deelonderzoeken, werkpakketten (WP's) genaamd. Een overzicht van deze werkpakketten is als bijlage gevoegd. Een klankbordgroep toetst de resultaten van elk werkpakket op wetenschappelijke kwaliteit. De klankbordgroep bestaat uit deskundigen die zijn voorgedragen door centrales voor overheidspersoneel, betrokken letselschadeadvocaten, het RIVM en Defensie. Het moment waarop de resultaten van een werkpakket worden gedeeld met de (oud-)medewerkers wordt in samenhang met de resultaten van de overige werkpakketten bepaald. De paritaire commissie heeft hierin een coördinerende en adviserende rol en garandeert dat er sprake is van een goed onderling overleg met alle betrokken organisaties waaronder het RIVM, centrales voor overheidspersoneel, het Centrum voor Arbeidsverhoudingen voor Overheidspersoneel (CAOP) en Defensie. De wijze van communiceren is afgestemd op de doelgroep en vindt op verschillende manieren plaats: persoonlijk, via visuele middelen (animaties op internet), informatiebrochures, informatiebijeenkomsten en wetenschappelijke rapportages.

De onderzoeken zijn momenteel in volle gang en de eerste resultaten komen beschikbaar. De planning zoals deze momenteel door de paritaire commissie wordt gehanteerd is als volgt.

Allereerst de onderzoeken naar de algemene vragen over chroom-6 (WP 3) en de effecten van chroom-6 op de gezondheid (WP 5.1). Deze zijn inmiddels voor een belangrijk deel gereed. Het gaat daarbij onder andere om de vragen: «Wat is chroom-6?», «Hoe kun je met chroom-6 in contact komen?» en «Wat doet het lichaam met chroom-6?» (WP 3). De vragen van (oud-)medewerkers hierover zijn inmiddels beantwoord door middel van een informatiebrochure, een animatie-video en een informatieblad voor huisartsen. De informatiebrochure is op 30 juni jl. online beschikbaar gesteld en door het RIVM verspreid onder alle (oud-)medewerkers die zich eerder hebben laten registreren bij het meldpunt van het CAOP¹.

De beantwoording van vragen over gezondheidsklachten, en of deze wetenschappelijk met de stof chroom-6 in verband kunnen worden gebracht (WP 5.1), vindt nu plaats. Daarbij wordt onder andere met externe experts en de klankbordgroep gesproken. Gezondheidsklachten, die wetenschappelijk in verband kunnen worden gebracht met chroom-6, kunnen soms echter ook door andere factoren zijn ontstaan of zijn versterkt. Voor zover dat aan de orde is, zal dit worden meegenomen in de communicatie naar en met de (oud-)medewerkers.

Voorts is er het onderzoek naar de arbeidsomstandigheden en blootstelling aan chroom-6 op de POMS-locaties (WP's 4, 7.1, 7.2, 8.1 en 8.2.). De vragen die hierbij aan de orde komen zijn ondermeer: «Hoe waren de arbeidsomstandigheden door de tijd?» en «Welke (beschermings-)maatregelen zijn genomen?». Bij deze onderzoeken wordt onder andere gesproken met het personeel dat destijds op de POMS-locaties werkzaam was. De resultaten van dit onderzoek komen in het voorjaar van 2017 beschikbaar.

Het onderzoek naar risico's van de daadwerkelijke blootstelling aan chroom-6 en de gevolgen daarvan voor de (oud-)POMS-werknemers kunnen daarna worden onderzocht (WP 6). Dit zal naar verwachting rond de zomer van 2017 worden voltooid.

Tot slot is een apart deel van het onderzoek gericht op de «juridische aansprakelijkheid» (WP 9). Dit onderzoek wordt geleid door de Universiteit van Maastricht en is in het voorjaar van 2017 gereed.

Gezondheidskundig onderzoek

Aan alle medewerkers die nu nog met chroomhoudende verf werken, wordt een preventief medisch onderzoek aangeboden. Deelname is vrijwillig en inmiddels hebben 170 medewerkers daarvan gebruik gemaakt. Bij 56 werknemers is een urineonderzoek uitgevoerd direct voor en na werkzaamheden met chroomhoudende verf.

Meldingen, coulanceregeling en bezwaarschriften

Het aantal registraties bij het meldpunt van het CAOP is opgelopen van 2531 in april 2016 naar 2556 (peildatum: 4 oktober 2016). Tot nu toe (peildatum: 3 oktober 2016), hebben 694 (oud-)medewerkers een beroep gedaan op de coulanceregeling die in maart 2015 is ingegaan. Daarvan zijn 244 aanvragen toegekend en uitgekeerd. Er zijn nog 8 aanvragen in behandeling. Er zijn 442 aanvragen afgewezen omdat ze niet voldeden

¹ www.informatiepuntchroom6.nl

aan de voorwaarden op het gebied van de aandoening, de functie of de duur van de blootstelling. Bij bezwaren die zich richten op de functie destijds of de duur van de blootstelling, wordt zo nodig na een onafhankelijk advies opnieuw naar de individuele situatie gekeken.

Ten slotte

Ik besef dat in deze fase van het onderzoek nog geen antwoord kan worden gegeven op alle vragen die zijn gesteld. Het spreekt voor zich dat de paritaire commissie, het RIVM, de klankbordgroep en het Ministerie van Defensie alles in het werk stellen om een goede kwaliteit van het onderzoek te waarborgen en het tempo van het onderzoek te versnellen waar mogelijk, maar zonder afbreuk te doen aan de zorgvuldigheid en objectiviteit. De paritaire commissie zorgt voor een goede onderlinge afstemming en initieert regelmatig overleg over de communicatiemomenten, de planning van de oplevering van de resultaten van het RIVM-onderzoek en de verzending van de nieuwsbrieven aan de (oud-)medewerkers die zich bij het CAOP hebben laten registreren.

De eerstvolgende brief met de stand van zaken is voorzien voor maart 2017. Indien zich voor die tijd nieuwe ontwikkelingen voordoen, zal ik uw Kamer daarover uiteraard informeren.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

Bijlage behorende bij Kamerbrief stand van zaken chroomhoudende verf, oktober 2016

Werkpakket (WP)	Stand van zaken	Verwacht communicatiemoment naar (oud-)medewerkers
WP1: Algehele coördinatie	Doorlopend	nvt
WP2: Communicatie	Doorlopend	Doorlopend
WP3: Algemene vragen over chroom-6	Vragen zijn beantwoord.	Antwoorden zijn gecommuniceerd
WP4: Blootstelling aan chroom-6	Archiefdocumentenonderzoek voltooid. In augustus en september 2016 hebben gesprekken met (oud-)medewerkers per POMS-locatie plaatsgevonden. Het werkpakket zal naar verwachting begin 2017 zijn voltooid.	In samenhang met resultaten WP6 (zomer 2017).
WP5.1: Wetenschappelijk literatuuronderzoek gezondheidseffecten chroom-6	Beantwoording wordt nu voorbereid.	Start communiceren antwoorden najaar 2016.
WP5.2: Inventarisatie gezondheidsaandoeningen onder (oud-)medewerkers	Inventarisatie (oud-)medewerkers bijna voltooid. Gevolgd door uitzetten vragenlijst en koppeling aan ziektedatabases.	Zomer 2017
WP6: Risicobeoordeling (groepsniveau)	Onderzoeksvoorstel voor risicobeoordeling naar verwachting einde van 2016 voltooid. Risicobeoordeling kan starten na voltooiën WP4 en heeft een doorlooptijd van een half jaar.	Zomer 2017
WP7.1: Algemene vragen medische testen/onderzoek	Literatuuronderzoek in volle gang.	Voorjaar 2017
WP7.2: Medische zorg voor (oud-)medewerkers	Archiefdocumentenonderzoek afgerond. Gesprekken met (oud-)medewerkers zijn gestart.	Voorjaar 2017
WP8.1: Normen/recht op bescherming algemeen	(wetenschappelijk) literatuur onderzoek in volle gang	Voorjaar 2017
WP8.2: Normen/recht op bescherming Defensie situatie	Archiefdocumentenonderzoek voltooid. Gesprekken met (oud-)medewerkers zijn gestart.	Voorjaar 2017
WP9: Aansprakelijkheid/juridische vragen	Literatuuronderzoek in volle gang.	Voorjaar 2017